



กลุ่มภารกิจจัดหาหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00340

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 23 ธ.ค. 2556	ปีที่ 14	ฉบับที่ 15787	หน้า 5
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------



มรดกโลก

ดิน (10)

สิ่งศักดิ์สิทธิ์และพิธีกรรมเกี่ยวกับดิน

กิจกรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นบนผืนดิน เช่น การขุดดินเพื่อการก่อสร้าง การทำการเกษตร เป็นต้น ชาวล้านนาจะให้ความสำคัญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับดิน อาทิ ท้าวทั้งสี่ พระแม่ธรณี พญานาค เจ้าที่เจ้าตน เป็นต้น

ท้าวทั้งสี่

ท้าวทั้งสี่ หมายถึง ท้าวจุลโลกบาลทั้งสี่พระองค์ ซึ่งเป็นมหาเทพที่ยิ่งใหญ่และทรงเป็นหัวหน้าของเหล่าเทพในสรวงสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกซึ่งตั้งอยู่เหนือทิวเขาเขาคลธร อันมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง ท้าวทั้งสี่มีหน้าที่คอยปกป้องภัยอันตรายและอำนวยความสุข ความเจริญแก่มวลมนุษย์ โดยวันขึ้นหรือแรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ จะเสด็จลงมาตรวจตราดูแล ความสงบสุขของมนุษย์อยู่เสมอ

รายละเอียดเกี่ยวกับท้าวทั้งสี่ ในเรื่องของปราสาท ทิศทาง บริวาร และพระโอรสพอสรุปได้ ดังนี้

ท้าวธตรฐะ ประทับอยู่ปราสาทเงิน ทิศตะวันออกของเขาพระสุเมรุมีเหล่าคนธรรพ์เป็นบริวาร

ท้าววิรุฬหกะ ประทับอยู่ปราสาทแก้วมณี ทิศใต้ของเขาพระสุเมรุมีพวกกุมภภัณฑ์เป็นบริวาร



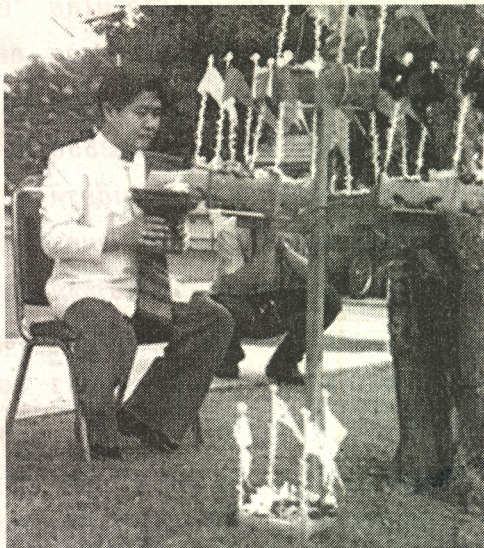
ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 23 ธ.ค. 2556	ปีที่ 44	ฉบับที่ 15787	หน้า 3
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

ท้าววิรูปักษะ ประทับอยู่ปราสาทแก้ว ทิศตะวันตกของเขાพระสุเมรุมีเหล่าพญานาคเป็นบริวาร

ท้าวภูเวระ หรือ **ท้าวเวสสุวรรณ** ประทับอยู่ปราสาททอง ทิศเหนือของเขાพระสุเมรุ มีพญายักษ์เป็นบริวาร

ส่วนพระโอรสของแต่ละท้าวมีจำนวน ๙๐ องค์ ซึ่งต่างมีชื่อ "อินทร์" เหมือนกันหมด

สำหรับการประกอบพิธี นอกจากจะมีการบูชาท้าวทั้งสี่ทิศแล้วยังมีการบูชาพระอินทร์และพระแม่ธรณีในคราวเดียวกันด้วย โดยถือว่าพระอินทร์เป็นเทพผู้ดูแลสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และจำตุ่มหาราชิก ส่วนพระแม่ธรณี คือ ผู้เป็นสักขีพยานรับรู้ถึงการกรวดน้ำในการทำบุญของมนุษย์ทั้งปวง



ในพิธีขึ้นท้าวทั้งสี่ จะมีการวัดเตรียมปราสาท คือ แทนสำหรับวางเครื่องบัตร์พลี ซึ่งมักทำจากเสาไม้หรือต้นกล้วยที่มีคนยืนออกไปทั้งสี่ทิศ ปลายเสาและปลายคานจะมีแผ่นไม้ไว้เป็นแท่นรองรับกระบะเครื่องบัตร์พลี และขณะประกอบพิธีจะวางกระบะไว้บนแท่นเพื่อบูชาพระอินทร์และท้าวทั้งสี่ ตลอดจนวางบนดินส่วนโคนเสา เพื่อบูชาพระแม่ธรณี

เวลาที่ประกอบพิธี ส่วนใหญ่มักทำในตอนเย็นก่อนหน้างานหนึ่งวัน หากไม่ทันก็อาจทำในเช้าตรู่ของวันต่อไป ทั้งนี้ต้องให้เสร็จก่อนจะเริ่มงานโดยทั้งระยะเวลาพอสมควร

การประกอบพิธีกรรมอันเป็นมงคลต่าง ๆ ชาวล้านนานิยมทำพิธี "ขึ้นท้าวทั้งสี่" คือ ประกอบพิธีบวงสรวงบูชาท้าวทั้งสี่เสมอ เพื่อความเป็นสิริมงคลและป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งนี้การลงเสาเอก การแรกนา ต้องมีการขึ้นท้าวทั้งสี่เสมอ.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบโดย ต่อพงษ์ เสมอใจ)